

Bilaga A

PROGRAM
FÖR
TÄVLING
RÖRANDE FÖRSLAG TILL
TYPER FÖR BILLIGA BOSTÄDER

STOCKHOLMS STADS FASTIGHETSÄMND

INBJUDER HÄRMED SVENSKA BYGGNADSFACKMÄN TILL

TÄVLING

RÖRANDE FÖRSLAG TILL

TYPER FÖR BILLIGA BOSTÄDER.

ALLMÄN ORIENTERING.

Tävlingen är ett led i det utredningsarbete, vilket inom Stockholms stads fastighetsförvaltning för närvarande bedrivs i syfte främst att genom lämpliga åtgärder främja tillkomsten av billiga bostäder för de mindre bemedlade av stadens invånare. Tävlingsens ändamål är sålunda att frambringa underlag för åstadkommande av lägenhetstyper, vilka — samtidigt som de erbjuda i hygieniskt och socialt hänseende fullt godtagbara och ur trevnadssynpunkt tillfredsställande familjebostäder — kunna framställas och uthyras till lägre kostnad än de lägenheter, som under senare år i allmänhet producerats i Stockholm.

Såsom regel överstiger hyreskostnaden för i Stockholm under senare år i allmänna marknaden uppförda bostadslägenheter 30 kronor per år och kvm. våningsyta, d. v. s. 1,200 kronor för en lägenhet om 1 rum och kök med en våningsyta av 40 kvm. (Med våningsyta avses här och i det följande lägenhetsytan inom inre begränsningslinjerna, exklusive murverk men inklusive mellanväggar i övrigt.) Genom särskilda uppoffringar och stödåtgärder från kommunens sida har det i viss utsträckning varit möjligt att nedbringa nämnda bostadskostnad till 21 à 23 kronor per kvm. Även denna kostnad, motsvarande för en lägenhet av den ovan angivna storleken en årshyra av cirka 880 kronor, måste anses vara hög, särskilt i nuvarande tidsläge.

Det må nämligen bemärkas, att de befolkningsskikt, vilkas bostadsbehov i första hand behöver tillgodoses, hava en årsinkomst, som även vid full sysselsättning året runt håller sig omkring 3,000 à 3,500 kronor. Den kostnad för en familjebostad, som nämnda kategorier av befolkningen äro i stånd att bära, kan följaktligen normalt icke sättas högre än 750—875 kronor per år, kostnadsbelopp, som det med hänsyn till nuvarande konjunkturer måste anses angeläget att ytterligare nedbringa.

Tävlingen avser emellertid icke endast att frambringa särskilt billiga lägenhets- och byggnadstyper, utan jämväl att åstadkomma dylika typer, vilka bättre än nu i marknaden förekommande lämpa sig för familjer i små villkor, särskilt

sådana med barn. Det torde vara en allmänt rådande uppfattning, att de lägenheter, vilka under de senaste åren producerats i Stockholm, icke äro väl avpassade för ett tillgodoseende av nämnda befolkningskategoriers bostadsbehov. Detta torde få anses gälla ifråga om såväl lägenheternas rymlighet, planlösning och ljusförhållanden som arten och omfattningen av deras inredning och utrustning. Särskilt synes en förhållandevis alltför dyrbar lägenhetsutrustning hava fått göra sig gällande på bekostnad av det primära behovet av tillräckligt utrymme.

I syfte att bereda underlag för ett bedömande av de föreslagna byggnadstypernas ekonomiska lämplighet och praktiska genomförbarhet har det ansetts erforderligt att anknyta tävlingen till ett visst område, å vilket de tävlande — på sätt närmare angives i programmet — hava att inplacera de av dem föreslagna typerna. Det må emellertid betonas, att tävlingens väsentliga föremål är lägenhets- och byggnadstyperna samt att vid bedömningen av tävlingsförslagen det sätt, varpå de tävlande löst stadsplanen, icke kommer i betraktande, annat än i vad det gäller utformningens huvuddrag och de ekonomiska konsekvenserna.

TÄVLINGSPROGRAM.

A. Tävlingens föremål och allmänna föreskrifter.

1) Tävlingen avser att frambringa förslag till enkla, verkligt billiga och goda bostäder, avsedda för familjer i små villkor.

2) De tävlande hava jämväl att framlägga förslag till inplacering av de föreslagna byggnadstyperna å visst, staden tillhörigt område, närmare angivet $\frac{1}{2}$ ./. å till detta program hörande orienteringskarta (bil. 1) och situationsplan (bil. 2). Mindre justeringar av det angivna områdets gränser — med undantag av den sydöstra — dock utan förändring av totalytan äro medgivna. Tävlande är skyldig att i plan över områdets bebyggelse till läge och bredd bibehålla de trafikleder, vilka å situationsplanen särskilt markerats. I avseende å den utefter områdets nordöstra gräns framdragna trafikleden må dock mindre jämkningar i läget företagas.

För ifrågavarande område finnes redan stadsplan fastställd, avseende $\frac{1}{2}$ ./. rådets bebyggande med i huvudsak trevåningshus, vilken plan bifogas (bil. 3), i syfte att giva de tävlande kännedom om huru staden hittills tänkt sig områdets utnyttjande. Därest tävlande använder sig av denna plan bör emellertid iakttagas, att den i stadsplanen för offentligt ändamål (skola) reserverade tomten i tävlingsförslag icke skall bibehållas för sådant ändamål utan disponeras för bostadsbebyggelse i likhet med området i övrigt.

Bebyggelsen bör av tävlande ordnas enhetligt med tillämpande av i huvudsak samma byggnadshöjd för hela området. Inom området skola inrymmas bostadsbyggnader, innehållande sammanlagt 76,000 m² våningsyta, dock med rätt för tävlande att över- eller underskrida denna siffra med intill 5 %. Bu-

tiker och liknande lokaler må i den utsträckning, som kan anses motsvara de på området boendes behov, införas i planerna samt skola, i den mån de äro belägna över markytan, inräknas i den sammanlagda våningsytan.

Då bostadskostnaderna påverkas icke blott av de egentliga byggnadskostnaderna utan jämväl av kostnaderna för tomtmarkens iordningställande samt stadsplaneanordningarna i övrigt, bör givetvis eftersträvas, att även sistnämnda kostnader bliva så låga som möjligt. Härvid bör emellertid tillses, att gatuytan (ytan av allmänna trafikleder för fordon och gående) så tillmätas, att framkomligheten såväl för den normala trafiken som ock vid framförandet av brandkårsfordon icke äventyras.

I avseende å förhållandet mellan gatuyta och total våningsyta må såsom en upplysning (utan att därmed avses att giva någon vägledning) meddelas, att en av stadsplanekontoret verkställd utredning, baserad på några under senare år fastställda stadsplaner för bostadsområden i Stockholm, givit till resultat en proportion mellan nämnda ytor av: för Kristinebergsområdet (bebyggelse med djupa 4—7-våningshus) 0,29, för Fredhällsområdet (djupa 4—6-våningshus) 0,33 samt för Årstaområdet (huvudsakligen grunda 3-våningshus) 0,44. Beräkningen i avseende å sistnämnda stadsplaneområde bygger på den ovan angivna förutsättningen att hela området, inklusive skoltomten, utnyttjas för bostadsändamål. I ovan angivna siffror äro även inom resp. områdets gränser belägna delar av huvudtrafikleder inräknade.

Tävlande bör i huvuddrag angiva det avloppssystem, som föreslås för området.

3) Minst $\frac{2}{3}$ av den totala våningsytan i de å området förlagda byggnaderna skola utgöras av bostadslägenheter av ett fåtal storlekstyper — dock minst två — med en yta av lägst 35 och högst 50 kvm. Återstoden av den totala våningsytan må disponeras dels för mindre lägenheter med en våningsyta av lägst 25 kvm., avsedda för ensamstående, dels för något större lägenheter med en maximal våningsyta av 65 kvm., avsedda för större familjer, dels ock för behövliga butiker och liknande lokaler.

B. Särskilda föreskrifter rörande tävlingen.

1) De bostäder, vilka utgöra tävlingens föremål, skola inrymmas i byggnader uppförda i tre eller flera våningar.

2) Tävlande är obunden beträffande hushöjd och husdjup samt äger även, i den mån så anses påkallat, föreslå avvikelser från gällande byggnadsföreskrifter.

Trappor samt trapplanerna med sina lägenhetsentréer böra vara så anordnade och dimensionerade, att olägenheter ur brandsäkerhets- och trevnadsynpunkt icke uppstå. Byggnader av större höjd än fyra våningar skola förses med hiss.

3) Vid tävlingsförslagens utarbetande skall läggas vikt vid möjligheten till ekonomiskt byggnadsutförande.

4) Vid planläggningen skall hänsyn tagas till möjligheten att bereda tillräcklig dagsbelysning av såväl trappor som lägenheter samt till desammas luftning. I fråga om lägenheterna böra särskilt eftersträvas effektiva och väl dagsbelysta utrymmen.

5) W. C. och tvättställ skola finnas i varje lägenhet. Badmöjligheter böra ordnas inom området, dock ej genom anordnande av bad- eller duschrum i lägenheterna. Uppvärmning skall ske genom centralvärmeledning. Centralanläggningar för varmvatten må ej ifrågakomma.

Vikt lägges uppå att ledningsinstallationerna bliva rationella och billiga.

6) Förvaringsutrymme i källare eller å vind, motsvarande cirka 10 % av våningsytan, bör finnas för varje lägenhet. Särskilda matkällare behöva ej anordnas.

För varje lägenhet skall, inom eller utom byggnaden, tillgång finnas till tvättstuga och torkrum.

7) Köksinredningen bör göras enkel och praktisk samt lämpad för ett standardiserat utförande.

8) Hänsyn skall tagas såväl till att byggnadskostnaderna, räknade per kvm. våningsyta, bliva så låga som möjligt som ock till de särskilda omständigheter, vilka kunna tänkas inverka på årskostnaderna.

C. Föreskrifter rörande tävlingsförslagen.

1) Tävlingsförslag skall vara anonymt och märkt med motto (ej tecknad bild).

2) Skriftliga handlingar skola vara maskinskrivna.

3) Ritningar och övriga handlingar få ej vara rullade. Alla ritningar skola vara uppgjorda i formatet 72 x 63 cm.

4) Tävlingsförslagen skola omfatta:

I. Plan i skala 1:1000 för hela området, utvisande gator och byggnadssätt. Såväl gatornas höjdlägen som byggnadernas höjder och våningsantal skola vara angivna. Å denna plan skall jämväl fördelningen av de olika hustyperna markeras med siffror eller bokstäver.

II. Planer av samtliga hustyper jämte fasader och sektioner i nödig utsträckning, allt i skala 1:200. Å dessa planer skola de olika huvudtyperna av lägenheter vara markerade med siffror eller bokstäver.

Väderstreck skall angivas å samtliga härovan nämnda planer.

III. Planer av huvudtyper av lägenheter, i skala 1:50. Å dessa planer bör även den tänkta möbleringen markeras.

IV. Beskrivning, innehållande bl. a.:

a. Motivering för stadsplaneutformningen samt för eventuella avvikelser från gällande byggnadsförfattningar.

b. Uppgifter angående byggnadsmaterial (enligt bifogade formulär; bil. 4) och byggnadskonstruktioner samt kort beskrivning av ledningsinstallationer.

c. Den särskilda redogörelse, som kan påkallas av förslag från författarens sida till rationalisering av byggnadssätt, organisation av byggnadsutförande och dylikt.

D. Förfrågningar.

Skriftligen avfattade förfrågningar rörande tävlingen mottagas av fastighetskontorets registrator intill den 20 augusti 1932 samt besvaras av prisenämnden i ett sammanhang före den 1 september samma år. Svaren komma att tillställas samtliga de personer, vilka vid tävlingsprogramms avhämtande eller senare till registratorn i sådant syfte uppgivit adress.

E. Tävlingsförslagets inlämnande.

1) Tävlingsförslag skall, för att upptagas till bedömning, vara inlämnat senast måndagen den 31 oktober 1932 kl. 15 till fastighetskontorets registrator, Stadshuset, med påskrift »Bostadstävlan», eller ock inom denna tid vara under sagda adress inlämnat å postkontor eller ilgodsexpedition, varvid samtidigt adressaten skall telegrafiskt underrättas om inlämnandet. Förslagen komma att av registratorn uppäckas och förtecknas samt därefter överlämnas till prisenämnden.

2) Tävlingsförslag skall vara åtföljt av tvenne ogenomskinliga konvolut, det ena märkt »Namnsedel» och innehållande förseglad namnsedel, det andra märkt »Adress» och innehållande uppgift å den adress, under vilken tävlande önskar förslag, som ej prisbelönats eller inköpts, återställt.

3) Endast namnsedlar, tillhörande prisbelönda eller inköpta förslag, brytas.

F. Prisbedömning m. m.

1) De inlämnade förslagen komma att granskas av en nämnd, bestående av: borgarrådet Harry Sandberg (ordförande), professor Ragnar Östberg, professor E. G. Asplund, arkitekt J. Albin Stark, civilingenjör L. E. Hellstedt, fastighetsdirektör Axel Dahlberg, stadsplanedirektör Albert Lilienberg, stadsarkitekt Sigurd Westholm samt arkitekten och chefen för fastighetskontorets husbyggnadsavdelning, Carl Melin.

2) I samband med prisbedömningen komma enhetliga kostnadsberäkningar att i erforderlig utsträckning verkställas genom prisenämndens försorg.

3) Till prisenämndens förfogande är ställd en summa av 16,000 kronor, vilken är avsedd att fördelas på dels 3 pris å resp. 6,000, 3,000 och 2,000 kronor, dels 5,000 kronor till inköp, med lägsta belopp för inköp av 1,000

kronor. Prisenämnden är dock berättigad att, därest den därom är enhällig, fördela prissumman på annat sätt.

Endast programenligt tävlingsförslag kan ifrågakomma till erhållande av pris.

4) Med pris eller inköp belönat förslag blir stadens egendom.

5) Efter prisbedömningen komma samtliga förslag att offentligen utställas, varvid även prisnämndens utlåtande hålles tillgängligt. Förslag, som icke belönats med pris eller inköp, skola avhämtas å tid, som vid utställningen av förslagen kommer att tillkännagivas. För förslag, som ej inom angiven tid avhämtas, ikläder sig staden icke något ansvar.

6) Detta program har granskats och godkänts av prisnämnden.

Stockholm den 29 juli 1932.

STOCKHOLMS STADS FASTIGHETSNÄMND.

Uppgifter angående byggnadsmaterial m. m.

(att ifyllas av de tävlande).

Grund och sockel: .....

Ytterväggar: .....

Innerväggar: .....

Bjälklag: .....

Trappor: .....

Yttertak: .....

Yttre och inre behandling av väggar: .....

Golvbeläggning: .....

Snickerier och diverse detaljer: .....

Målning: .....

Diverse: .....

PROGRAM för inlägg rörande järnväg

Allt billigt börjar bli dyrt. Detta är ett stort och viktigt ämne som berör alla. För att kunna göra något åt detta måste vi ha en tydlig bild av de förhållanden som råder. Detta är ett stort och viktigt ämne som berör alla. För att kunna göra något åt detta måste vi ha en tydlig bild av de förhållanden som råder.

Öppna förslag till ändringar i programmet

Järnväg

Skolor

Arbetslöshet

Öffentliga byggnader

Öl- och vinbrännerier

Öl- och vinbrännerier

Öl- och vinbrännerier

Öl- och vinbrännerier

